

GILLTUNA GÅRD

*Gilltuna Gård, nya boningshuset byggt 1957 till hö.
Gamla mangårdsbyggnaden i bakgrunden byggd på 1700- talet*

Det första vi finner om Gilltuna är från 1399 där det står att Gilltuna inte splittras vilket kan förklaras med att Gilltuna är en gillegård. Lundbygillet påvisas av en Dr Gunnar Ekström i Herdaminnet i Lundby.

Enligt 1631 års folkalängd bodde Erich Olsson med hustru Margareta och sonen Erich Erichsson och döttrarna Margareta och Malin samt gammelmor Margit på Gilltuna. Där bodde även skomakare Olof Mattson med hustru Margit Michilsdotter.

År 1641 finner vi att Gilltuna brukas av Erich Ers under Axel Oxenstierna. Övriga personer som bor på gården är, Lars Olofsson, knekten Olof Hansson som bor i Gilltunatorpet med sonen Biörs.

1652 står det att Gilltuna fått betala skatt, orsaken var att Gilltuna kommit med i de Geometriska Afritningarna.

1653 bor en socknens och kyrkans sorgebarn på Gilltuna vid namn Håkan Murmäster. 1661 står det skrivet att han tillsammans med Lars Person, Ingelsta och Lars Rytteren har fått hem till löjtnant Olof Persons hus och tog en ox. Tre grannar såg detta men då Håkan i Gilltunas namn är med i domboken ingrep de inte. Håkan fick mura hon andra för att få ihop till alla böter han tilldömdes.

1665 drängen Olof klagade på bonden Matts Jönson angående sin lön, detta ledde till att Matts fick betala ett spann till Olof. Drängen Olof hade å sin sida varit lat och gått på eget förvärv så för detta fick han arbeta fyra sommardagsverk. Drängen Jeremias Mattson stod även han inför rätta och får böter för ett sår han tillfogat Nils Pers. Matts är samma år inför hösttinget då han inte kan betala arrendet till Tidö Gård. Håkan Murmäster, även han i tinget då han inte murat klart storstenen i Tingshuset, som låg nära Dingtuna kyrka, man var beroende av spisens som man förvärmde för att sedan kunna bränna avskurna rävöron och rovfågelsfötter som först skulle visas upp för skottpengar. Han dömdes även för att inte ha murat klart resterande på kyrkan.

1672 brukar Ingemar Pährs med hustru Margareta gården. De har sönerna Johan och Mats Ingemarsson.

1697 lever Ingemar Johansson, änkling, kvar på gården med sonen Mats Ingemansson och hans son Peder Ingemarsson.

1710 finns nedtecknat att två personer på Gilltuna dör i pesten. Ingemar Johansson och Margareta.

1712 finns en ryttare på Gilltuna vid namn Rytterberg vilket är ett knektnamn. Hushållet bestod av sex personer samt fem personer på ägorna.

1716 står det om en delineation över Gilltuna by i Lundby. Det står även att Finnhällarna reser sig 30-35 m ur havet i ett Lundby som då inte fanns.

1719 står en Elisabeth född 1684 och hennes son Hans omnämnd som boende på gården. Sonen Hans Andersson stannar som husbonde på gården fram till 1752. Han står även omskriven som kyrkvärd. Hans hustru Anna Andersdotter begravs i kyrkan vilket är mycket ovanligt på den tiden. 1754 gifter sig Hans med Elisabet Persdotter. Båda hustrurna var bördiga från Skälby gård.

1753 omnämns södra Gilltuna som ett Gästgiveri med brännvinsutskänkning.

1745-68 bor Per Larsson på Gilltuna. Han är Nämnde och Fjärdingsman och hemmansbrukare åt Törneros som äger halva Gilltuna.

1770 finns en Johan Olufsson på gården. Samtidigt förekommer namnet Johan Johansson som senare kallar sig för Joh.Joh.Hus. Hustrun Britta Olsdotter hade frälsedelen som Johan brukade fram till 1795. Ryttare Ytterholm omnämns som boende i "det stilla Gilltuna"

1775 brukades rusthållsdelen av Johan Bengtsson och frälsehalvan brukades av Johan Johansson.

1777 förättas ett så kallat storskifte. Gilltuna består då av 3 ½ tunnland och skattehemmet på ½ tunnland och ligger i Gilltuna by.

1785 står det skrivet om en Lars Jönsson som var en sexman (en av sex ledamöter av sockenrätten och kontrollant av kyrkvärdarnas redovisning) och hans hustru Lisa Larsdotter och deras två söner. De brukade siden samt troligtvis ett fönster, de hade en piga, en kviga och sju får och ansågs leva i lyx. Gilltuna var då 4 1/2 tunnland. Därefter finns inga årtal när sonen Lars blir brukare av frälsejorden efter sin far.

Gredanieren Ytterholm stupar i kriget i Finland.

På gården finns Matts Mattsson med hustru Johanna och deras fyra barn. Mågen Carl E Wallin och dottern Johanna tar över frälsejorden på Gilltuna.

1826 Den första som nämns som arrendator på Gilltuna är E Eriksson, kallad Gilltuna farfar, med sin hustru Selma Sofia Öster och deras son Gottfrid.

1910 Gilltuna farfar skrev sig som fördelsman. Sonen John Gustav Eriksson som senare under sitt liv omnämns som kyrkvärd.

1922 Sonen tar senare över brukandet av gården tillsammans med hustrun Ester Sofia Grandin

I början av 1900-talet bestod Gilltuna av 15 tunnland jord/åkermark och 20 tunnland skogsmark.

1932 flyttade familjen Nordin från Karlhäll till Gilltuna. Familjen bestod av fadern Herman och hans hustru Carlotta och deras tre barn Karin, Karl och Georg.

Herman arrenderade gården av Cronstedt på Fullerö och brukade gården tillsammans med sina söner. Sonen Georg övertog brukandet av gården. Herman

hjälpte till så länge han orkade och brodern Karl hjälpte också till när han kunde. Karl arbetade som bergsprängare. Han var även med i Dingtuna kyrkokören.

*Gamla huset på Gilltuna byggt på 1700- talet.
Stående ifrån vä en dräng, Kalle Nordin, Charlotta Nordin, hennes mor,
Herman Nordin samt Georg Nordin*

Karin gifte sig med bonde Anton Johansson från Kyllösa, Sevalle och flyttade dit.

Georg gifte sig 1956 med Ingegerd Isaksson, dotter till Helmer och Signe Larsson, mellangården Bälby. Ingegerd hade två barn från tidigare äktenskap, Enar och Marianne. Georg och Ingegerd fick två gemensamma barn, Lars, född 1958 och Johan, född 1965.

1982 tog sonen Lars över arrendet på gården, han brukade gården fram till början av 2000-talet. Därefter arrenderas åkerjorden av andra bönder runt om kring. Lars och hans hustru Monica har friköpt gårdshuset med tomt och bor fortfarande kvar på Gilltuna.

Västerås stad har under åren krupit närmre och närmre Gilltuna gård och det har byggts gator på åkermarken nedanför Gilltuna och där byggs även småindustrier. Det planeras för en truckstop i skogen nordöst om gården.

Det har varit arkeologiska utgrävningar på åkermarken mellan Gilltuna och Långängskrogen. Där fann man en hel del intressanta saker.

Georg har berättat att när han och syskonen var barn, runt 1925-30 såg de ett dammoln bort över gårderna från stan sett och de sprang över gårderna ner till vägen och väntade på att se vad som förorsakade dammolnet för något vanligt hästekipage var det då inte. De gjorde stora ögon när det såg en automobil komma åkande. Det var första gången Georg såg ett sådant fordon i verkligheten.

Både Herman, Karl och Ingegerd har haft förtroendeuppdrag som kyrkvärd i Lundby kyrka.

Ingegerd har varit aktiv i kyrkans syförening fram till 2013 då föreningen upphörde. Hon har under många år varit med i Lundby kyrka vid Alla Helgons helgen då kyrkan är öppen för besökare och damerna bjuder på kaffe/the/ saft och något tilltugg och naturligtvis en pratstund.

Ingegerd berättar att damerna i kyrkans syförening på 1940-talet vävde en kormatta som än i dag finns i kyrkan. Ingegerd har vävt några rader på denna kormatta.

Västerås

2017-02-11

Marianne Pettersson

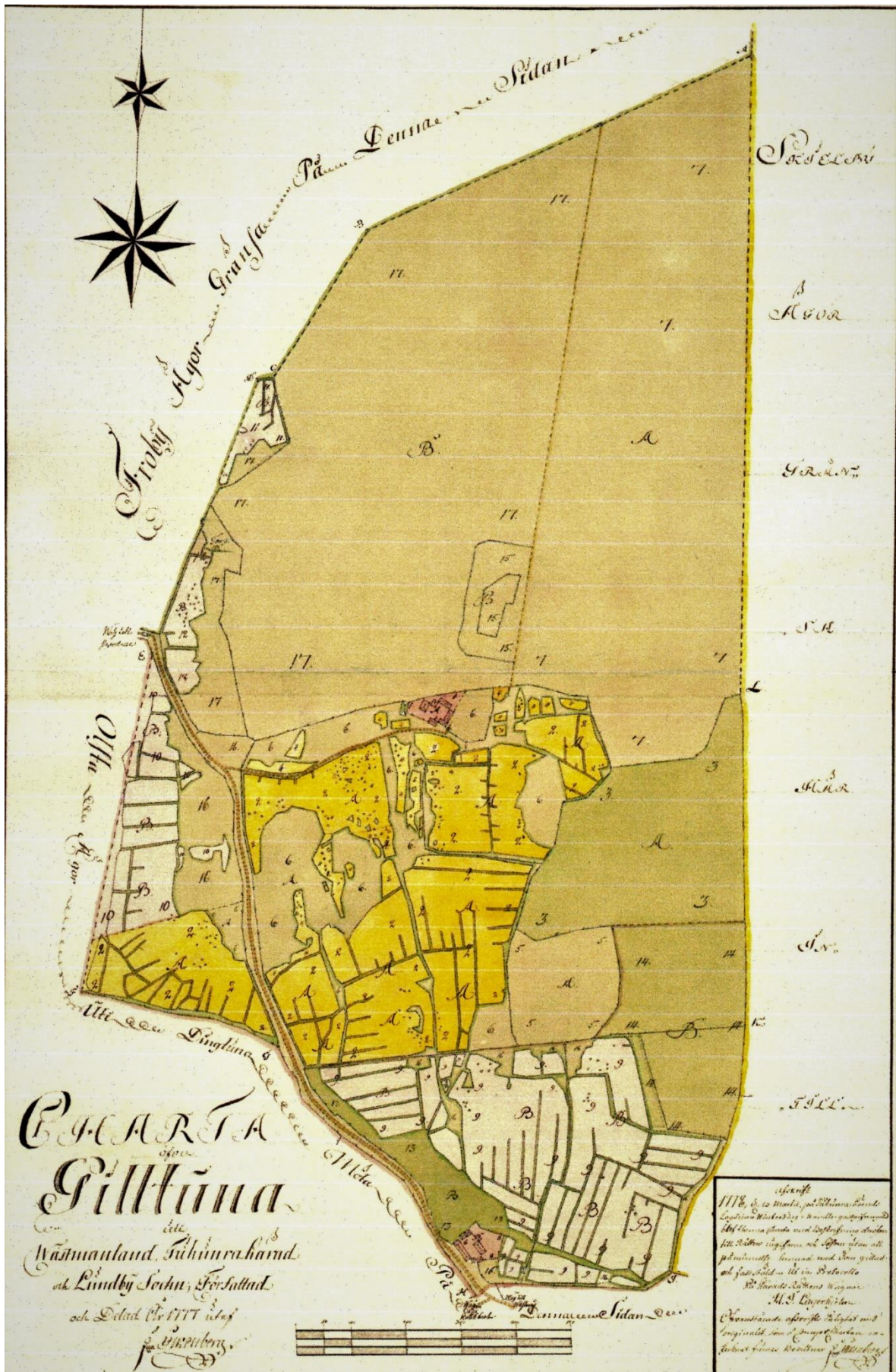
*Källor: Astrid Söderholms Gårdarna i Lundby, Gilltuna Gård
Lantmäteriet kartarkivet
Privata bilder*

Bilaga 1. Karta från 1777 över Gilltuna

Bilaga 2. ” förstorad

Bilaga 1

Karta 1777

Bilaga 2

Karta över Gilltuna 1777. Det finns även en samling hus nere till höger kan inte få fram vad det skulle vara för hus eller gård.